

APPENDIX: II

E-Lesson Planning

Subject: Environment

Standard:3rd (Experimental Group)

તાસની કાળવણી: છ તાસ (૩૫ મિનિટ)

પ્રકરણ-૧ શિસ્ત અને સલામતી

ક્ષમતા:1.3.1.ઘર, શાળા અને જાહેર સ્થળોમાં શિસ્તબદ્ધ વ્યવહાર સમજે અને તે પ્રમાણે વર્તે છે.

ક્ષમતા:1.3.2.પોતાની આસપાસની પરિસ્થિતિમાં સલામતી જાળવતા શીખે છે અને વ્યવસ્થિત વ્યવહાર કરે છે.

Stages	Competency No:	Competency based Content	Teacher's Activities	Students' Activities	Use of TLM
Introduction / Checking of Previous Knowledge	1.3.1.ઘર, શાળા અને જાહેર સ્થળોમાં શિસ્તબદ્ધ વ્યવહાર સમજે અને તે પ્રમાણે વર્તે છે.	વિવિધ અભિનય મહેમાનનું સ્વાગત/આવકાર * દાદાજીને મદદ કરવી * કચરો સાફ કરવો * ફૂલ છોડને પાણી પાવવું * કેળાંની છાલ કચરાપેટીમાં નાખવી	શિક્ષક: વિવિધ અભિનય કરશે. * મહેમાનનું સ્વાગત/આવકાર * દાદાજીને મદદ કરવી * કચરો સાફ કરવો * ફૂલ છોડને પાણી પાવવું * કેળાંની છાલ કચરાપેટીમાં નાખવી ઉપરોક્ત અભિનય બાદ શિસ્તબદ્ધ વ્યવહાર કેમ કરવો તેની સામાન્ય ચર્ચા કરી પાઠની શરૂઆત કરશે.	વિદ્યાર્થીઓ અભિનયનું અવલોકન કરશે અને તેને ઓળખી કાઢશે. વિવિધ અભિનયને ઓળખી શિસ્તબદ્ધ વ્યવહાર કેમ કરવો તેની સામાન્ય સમજ કેળવશે.	અભિનયમાં ઉપયોગી સાધનો. જેમકે- સાવરણી, પાણીનો ગ્લાસ, ડોલ, પાણી, કેળા વગેરે..
Clarification of Topic	ક્ષમતા ક્રમાંક 1.3.1 અને 1.3.2	આજે આપણે ક્ષમતા ક્રમાંક 1.3.1 અને 1.3.2 સિધ્ધ કરીશું	શિક્ષક: તો આજે આપણે શિસ્ત અને સલામતી પાઠ ભણીશું એમ કહી કા.પા. પર પાઠની નોંધ કરશે.	વિદ્યાર્થીઓ પાઠની સમજૂતી માટે તૈયાર થશે.	
Competency based Teaching learning	1.3.1. ઘર, શાળા અને જાહેર સ્થળોમાં શિસ્તબદ્ધ વ્યવહાર સમજે અને તે પ્રમાણે વર્તે	આદર્શ વિદ્યાર્થી ઘર, શાળા અને જાહેર સ્થળોમાં શિસ્તબદ્ધ વ્યવહાર જેમકે...બસ, રેલ્વે સ્ટેશન, હોસ્પિટલ, બગીચો વગેરે	શિક્ષક CCBMP માટેની જરૂરી સૂચના આપી વિદ્યાર્થીઓને વિડિયો બતાવતા બતાવતા જરૂર જણાતા વચ્ચે વચ્ચે નીચે જેવા પ્રશ્નો પૂછી ચર્ચા કરશે અને વિશેષ માહિતી પણ આપશે. પ્રશ્નો: ૧.વિદ્યાર્થી કેવો હોવો જોઈએ?	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષક સાથે ચર્ચામાં ભાગ લેશે અને નીચે જેવા જવાબો આપશે અને ઘર, શાળા અને જાહેર સ્થળોમાં શિસ્તબદ્ધ વ્યવહાર કેમ કરવો તેની સમજ કેળવશે.	CCBMP

Experiences	છે. 1.3.2. પોતાની આસપાસની પરિસ્થિતિમાં સલામતી જાળવતા શીખે છે અને વ્યવસ્થિત વ્યવહાર કરે છે.	સ્થળોમાં શિસ્તબદ્ધ વ્યવહાર પોતાની આસપાસની પરિસ્થિતિમાં સલામતી જાળવવી જેમકે... બધા સાથે હળીમળીને રહેવું, ઝગડો ન કરવો, ખુલ્લા રહી ગયેલા જાહેર સ્થળોના નળ બંધ કરવા વગેરે..	૨.તમારો સવારનો નિત્યક્રમ જણાવો. ૩.તમે શાળામાં કયા કયા કામો નિયમિત કરો છો? ૪.શાળામાં શિક્ષકો અને મિત્રો સાથે કેવું વર્તન કરો છો? ૫.પ્રાર્થનાખંડમાં તમે કેવી રીતે જાવ છો? ૬.તમે શાળામાં કોને-કાને મદદ કરો છો? ૭.કેવો વિદ્યાર્થી સૌને પ્રિય હોય છે? ૮.ઘરમાં તમે શું-શું કામ કરો છો? ૯.જાહેર સ્થળોએ કંઈ-કંઈ સુટેવો કેળવવી જોઈએ? ૧૦.કયા જાહેર સ્થળોએ તમે સફાઈનું કે તેને સાચવવાનું કામ કરો છો? ૧૧.વિજળીથી ચાલતા ઉપકરણોનો ઉપયોગ ક્યારે ન કરવો જોઈએ? શિક્ષક જરૂર જણાતાં ફરીથી વિડિયો બતાવશે અને વિદ્યાર્થીઓને સંપૂર્ણ સમજ આપવાનો પ્રયત્ન કરશે. આવશ્યક કા.પા કાર્ય પાગ કરશે અને વિદ્યાર્થીઓને તેમની નોટબુકમાં લખવા કહશે.	જવાબ: ૧.વિદ્યાર્થી ઘરમાં, વડીલો તેમજ આસપાસમાં મદદરૂપ થાય તવી હોવી જોઈએ. ૨.સવારે વહેલા ઊઠે, બ્રશ કરે, સાબુથી ન્હાય તેમજ ભગવાનને પ્રાર્થના કરે અને મમ્મી-પપ્પાને પગે લાગે. ૩.શાળામાં નિયમિત તેમજ સમયસર આવવું, ધ્યાનથી અભ્યાસ કરવો, ગૃહકાર્ય કરીને શિક્ષકને બતાવવું. ૪.શિક્ષકોને માન આપે તેમજ બધા સાથે હળીમળીને રહે છે. ૫.પ્રાર્થનાખંડમાં હંમેશા લાઈનમાં ચાલીને જઈએ છીએ. ૬.કોઈની સાથે ઝગડતા નથી અને બધાને પ્રેમથી બોલાવે છે. ૭.વિકલાંગ બાળકોને મદદ કરે છે. ૮.પોતાની વસ્તુ એની જગ્યાએ મૂકીએ છીએ તેમજ મમ્મીને ઘર કામમાં મદદ કરીએ છીએ. ૯.કચરો કચરાપેટીમાં જ નાખવો જોઈએ, ભીડમાં ધક્કા-મુક્કી કરતાં નથી, ટપકતાં નળને બંધ કરીએ, બાગ બગીચામાં ફૂલ છોડને તોડતાં નથી. ૧૦.બસમાં લાઈનમાં જવું, કચરો કચરાપેટીમાં જ નાખવો, ઘરડાંને રસ્તો ઓળંગવામાં મદદ કરવી, ધીમા અવાજે બોલવું વગેરે. ૧૧.ભીના હાથે લાઈટની સ્વીચ ચાલુ કે બંધ કરવી જોઈએ નહિ.	

Competency based Evaluation	વિદ્યાર્થીઓનું ક્ષમતા આધારીત મૂલ્યાંકન થશે.	ક્ષમતા આધારીત વિદ્યાર્થીઓનું મૂલ્યાંકન	શિક્ષક અહીં ક્ષમતા આધારીત વિદ્યાર્થીઓનું મૂલ્યાંકન કરવા નીચે જેવા પ્રશ્નો પુછશે. જરૂર જણાતાં નાની ચર્ચા કરી પાઠની સંપૂર્ણ સમજ માટે પુનરાવર્તન કરશે. પ્રશ્નો: ૧. શાળામાં તમે ક્યાં ક્યાં અને કેવી શિસ્ત જાળવો છો? ૨. રેલ્વે ક્રાંતક અને રસ્તા ઓળંગતી વખતે કઈ કઈ કાળજી લેવી જોઈએ? ૩. ઘરમાં તમારે મમ્મીને તેમજ પપ્પાને કયા કયા કામમાં મદદ કરવી જોઈએ? ૪. જાહેર સ્થળોની જાળવણી કેવી રીતે કરવી જોઈએ?	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકે પૂછેલ પ્રશ્નોના જવાબો આપશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી કરશે તેમજ ન સમજ પડતાં શિક્ષકને પૂછી નાની ચર્ચામાં ભાગ લેશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી કરશે.	
Home Task	ક્ષમતા સિધ્ધી માટે તેમજ વધુ અભ્યાસ અર્થે ગૃહકાર્ય આપવામાં આવશે.	ક્ષમતા સિધ્ધી માટે ગૃહકાર્ય આપવું	વિદ્યાર્થીઓને ક્ષમતા આધારીત ગૃહકાર્ય આપવામાં આવશે. - જાહેર સ્થળોના ચિત્રો ચોંટાડવા અને તેની કાળજી માટે તમે શું કરશો તે લખવું અથવા ટ્રાફિકના નિમયોનો ચાર્ટ બનાવવો. - સ્વાધ્યાય લખી લાવવો.	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકે આપેલ ગૃહકાર્ય કરશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી મેળવશે.	

તાસની કાળવણી: છ તાસ (૩૫ મિનિટ)

પ્રકરણ-૨ આપણી સંસ્થાઓ

ક્ષમતા:2.3.1 પ્રાથમિક આરોગ્યકેન્દ્ર, હોસ્પિટલ, પોલીસથાણું, પોસ્ટ-ઓફિસ, ગ્રામપંચાયત, નગરપાલિકા, ન્યાયાલય તેમજ બેન્ક જેવી જાહેર સંસ્થાઓનાં કાર્યો વિશે જાણે છે.

Stages	Competency No:	Competency based Content	Teacher's Activities	Students' Activities	Use of TLM
Introduction/ Checking of Previous Knowledge	2.3.1 પ્રાથમિક આરોગ્યકેન્દ્ર, હોસ્પિટલ, પોલીસથાણું, પોસ્ટ-ઓફિસ, ગ્રામપંચાયત, નગરપાલિકા, ન્યાયાલય તેમજ બેન્ક જેવી જાહેર સંસ્થાઓનાં કાર્યો વિશે જાણે છે.	એક પાત્રીય અભિનય * ટપાલી * ડોક્ટર * પાલીસ	શિક્ષક એક પાત્રીય અભિનય કરશે. * ટપાલી * ડોક્ટર * પાલીસ ઉપરોક્ત અભિનય બાદ પ્રત્યેક વ્યક્તિ આપણને કઈ રીતે ઉપયોગી છે તેની સામાન્ય ચર્ચા કરી પાઠની શરૂઆત કરશે.	વિદ્યાર્થીઓ અભિનયનું અવલોકન કરશે અને તેને ઓળખી કાઢશે. વિવિધ અભિનયને ઓળખી પ્રત્યેક વ્યક્તિ આપણને કઈ રીતે ઉપયોગી છે તેની સામાન્ય સમજ કેળવશે.	અભિનયમાં ઉપયોગી સાધનો.
Clarification of Topic	ક્ષમતા ક્રમાંક 2.3.1	આજે આપણે ક્ષમતા ક્રમાંક 2.3.1 સિધ્ધ કરીશું	શિક્ષક: તો આજે આપણે આપણી સંસ્થાઓ પાઠ ભણીશું એમ કહી કા.પા. પર પાઠની નોંધ કરશે.	વિદ્યાર્થીઓ પાઠની સમજૂતી માટે તૈયાર થશે.	
Competency based Teaching learning Experiences	2.3.1 પ્રાથમિક આરોગ્યકેન્દ્ર, હોસ્પિટલ, પોલીસથાણું, પોસ્ટ-ઓફિસ, ગ્રામપંચાયત, નગરપાલિકા, ન્યાયાલય તેમજ બેન્ક જેવી જાહેર સંસ્થાઓનાં કાર્યો વિશે જાણે છે.	આપણી સંસ્થાઓ ગ્રામ પંચાયત ગ્રામ પંચાયતના કાર્યો નગરપાલિકા નગરપાલિકાના કાર્યો પોસ્ટ ઓફિસ પોસ્ટ ઓફિસ ના કાર્યો	શિક્ષક CCBMP માટેની જરૂરી સૂચના આપી વિદ્યાર્થીઓને વિડિયો બતાવતા બતાવતા જરૂર જણાતા વચ્ચે વચ્ચે નીચે જેવા પ્રશ્નો પૂછી ચર્ચા કરશે અને વિશેષ માહિતી પણ આપશે. પ્રશ્નો: ૧.ગામમાં કઈ સંસ્થા હોય છે? ૨.શહેરમાં કઈ સંસ્થા હોય છે? ૩.ગ્રામ પંચાયત કોને કહેવાય? ૪.તેમાં કેટલા સભ્યો હોય છે? ૫.ગ્રામ પંચાયતના વડા કોણ હોય છે?	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષક સાથે ચર્ચામાં ભાગ લેશે અને નીચે જેવા જવાબો આપશે અને વિવિધ સંસ્થાઓ વિશેની સમજ કેળવશે. જવાબ: ૧.ગામમાં ગ્રામપંચાયત હોય છે. ૨.શહેરમાં નગર પાલિકા હોય છે. ૩.ગામ માટે કામ કરતી સંસ્થાને ગ્રામ પંચાયત કહે છે. ૪.તેમાં કુલ સાત સભ્યો હોય છે. ૫.ગ્રામપંચાયતના વડા સરપંચ હોય છે.	CCBMP

		<u>બેંક</u> બેંકના કાર્યો <u>પ્રાથમિક આરોગ્યકેન્દ્ર</u> પ્રાથમિક આરોગ્યકેન્દ્રના કાર્યો <u>ન્યાયાલય</u> ન્યાયાલયના કાર્યો <u>પોલીસથાણું</u> પોલીસથાણુંના કાર્યો	૬. વહીવટી કામ માટે કોની નિમણૂક કરવામાં આવે છે? ૭. ગ્રામ પંચાયતના કાર્યો જણાવો. ૮. નગરપાલિકાના વડાને શું કહે છે? ૯. નગરપાલિકાના વહીવટી વડાને શું કહે છે? ૧૦. નગરપાલિકાના કાર્યો જણાવો. ૧૧. ટપાલી કઈ સંસ્થામાં કામ કરે છે? ૧૨. જો પોસ્ટ ઓફિસ ન હોય તો શું થાય? ૧૩. બેંકના વિવિધ નામ જણાવો. ૧૪. બેંકનું મુખ્ય કાર્ય જણાવો. ૧૫. લોકર્સની સુવિધા બેંક ક્યા કામ માટે આપે છે? ૧૬. પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્ર ક્યાં હોય છે? ૧૭. તે ક્યા ક્યા કામ કરે છે? ૧૮. શહેરમાં સારવાર માટે કઈ સંસ્થા કામ કરે છે? ૧૯. પોલીસ આપણને કઈ-કઈ મદદ કરે છે? ૨૦. ન્યાયાલયનું નામ આપી તેના વડાને શું કહે છે? ૨૧. ન્યાયાધિસ ચૂકાદો કેવી રીતે આપે છે? ૨૨. ન્યાયાલયના કાર્યો જણાવો. શિક્ષક જરૂર જણાતાં ફરીથી વિડિયો બતાવશે અને વિદ્યાર્થીઓને સંપૂર્ણ સમજ આપવાનો પ્રયત્ન કરશે. આવશ્યક કા.પા કાર્ય પણ કરશે અને વિદ્યાર્થીઓને તેમની નોટબુકમાં લખવા કહશે.	૬. વહીવટી કામ માટે તલાટી કમ મંત્રીની નિમણૂક કરવામાં આવે છે. ૭. ગામની સફાઈ, પીવાનું પાણી, રસ્તા, ગટર, દવાખાના, શિક્ષણ, વૃક્ષારોપણ વગેરે.. ૮. નગરપાલિકાના વડાને પ્રમુખ કહે છે. ૯. નગરપાલિકાના વહીવટી વડાને ચિક ઓફિસર અથવા મુખ્ય અધિકારી પણ કહે છે. ૧૦. શહેરની સફાઈ, પીવાનું પાણી, રસ્તા, ગટર, દવાખાના, શિક્ષણ, વૃક્ષારોપણ, વાહનવ્યવહાર, બાગબગીચા, ફાયર બ્રીગેડ, જાહેર વાચનાલય, દીવાબતી વગેરે.. ૧૧. ટપાલી પોસ્ટ ઓફિસમાં કામ કરે છે. ૧૨. પોસ્ટ કે ટપાલ, પાર્સલ, ટીકીટો, મનીઓર્ડર, તાર સંદેશો વગેરે કામ ન થઈ શકે. ૧૩. સ્ટેટ બેંક, બેંક ઓફ બરોડા, એચ.ડી.એફ.સી, બેંક ઓફ ઇન્ડિયા વગેરે. ૧૪. નાણાની લેવડ દેવડ કરવાનું કામ બેંક કરે છે. ૧૫. કિંમતી વસ્તુઓ કે ઘરેણાંની સાચવણી માટે બેંક લોકર્સની સુવિધા આપે છે. ૧૬. ગામમાં પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્ર હોય છે. ૧૭. દર્દીઆને દવા આપવાનું, રસી મુકવાનું, રાગચાળો ન ફેલાય તે	

				માટેના પ્રયત્નો કરે છે. તેમજ એમબ્યુલન્સની વ્યવસ્થા પણ હોય છે. ૧૮. શહેરમાં હોસ્પિટલ સારવાર માટે કામ કરે છે. ૧૯. જાનમાલની સુરક્ષા તેમજ શાંતિ જાળવવાનું કામ પોલીસ કરે છે. ૨૦. ન્યાયાલયના વડાને ન્યાયાધિશ કહે છે. ૨૧. ન્યાયાધિશ બંને પક્ષોના વકીલોની દલીલો સાંભળીને ચૂકાદો આપે છે. ૨૨. લોકાના ઝગડા, મારામારી, નાંણા કે મિલકતના પ્રશ્નોના ઉકેલ આપવાનું કામ કરે છે.	
Competency based Evaluation	વિદ્યાર્થીઓનું ક્ષમતા આધારીત મૂલ્યાંકન થશે.	ક્ષમતા આધારીત વિદ્યાર્થીઓનું મૂલ્યાંકન	શિક્ષક અહીં ક્ષમતા આધારીત વિદ્યાર્થીઓનું મૂલ્યાંકન કરવા નીચે જેવા પ્રશ્નો પુછશે. જરૂર જણાતાં નાની ચર્ચા કરી પાઠની સંપૂર્ણ સમજ માટે પુનરાવર્તન કરશે. પ્રશ્નો: ૧. પોલીસ કયા કયા કાર્યો કરે છે? ૨. બેન્ક આપણને કઈ રીતે ઉપયોગી છે? ૩. નગરપાલિકા કયા કયા કામ કરે છે? ૪. ન્યાયાલયનું કાર્ય જણાવો. ૫. પોસ્ટ ઓફિસ વિશે ટૂંકમાં જણાવો. ૬. દવાખાનામાં દર્દીને કઈ કઈ સારવાર મળે છે?	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકે પૂછેલ પ્રશ્નોના જવાબો આપશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી કરશે તેમજ ન સમજ પડતાં શિક્ષકને પૂછી નાની ચર્ચામાં ભાગ લેશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી કરશે.	
Home Task	ક્ષમતા સિધ્ધી માટે તેમજ વધુ અભ્યાસ અર્થે ગૃહકાર્ય આપવામાં આવશે.	ક્ષમતા સિધ્ધી માટે ગૃહકાર્ય આપવું	વિદ્યાર્થીઓને ક્ષમતા આધારીત ગૃહકાર્ય આપવામાં આવશે. - જાહેર સંસ્થાઓનાં ચિત્રો – ફોટોગ્રાફ નોટમાં ચોટાડો - સ્વાધ્યાય લખી લાવવો.	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકે આપેલ ગૃહકાર્ય કરશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી મેળવશે.	

તાસની કાળવાણી: છ તાસ (૩૫ મિનિટ)

પ્રકરણ-૩ ખાદ્યઉત્પાદક

ક્ષમતા: ૩.૩.૧ જેમાં રોજીંદી જરૂરિયાતની વસ્તુઓનું ઉત્પાદન થતું હોય એવા વ્યવસાયોની યાદી કરે છે.

ક્ષમતા: ૩.૩.૨ જે લોકો ખાદ્યપદાર્થો ઉત્પન્ન કરે છે તેમને ઓળખે છે. જેમકે, ખેડૂત, અગરિયા, માછીમાર, પશુપાલક વગેરે.

ક્ષમતા: ૩.૩.૩ ખાદ્યપદાર્થો ઉત્પન્ન કરનારા લોકોની મુખ્ય પ્રવૃત્તિઓ તથા તેમની જીવનશૈલીનું વર્ણન કરે છે.

Stages	Competency No:	Competency based Content	Teacher's Activities	Students' Activities	Use of TLM
Introduction/ Checking of Previous Knowledge	ક્ષમતા: ૩.૩.૧ જેમાં રોજીંદી જરૂરિયાતની વસ્તુઓનું ઉત્પાદન થતું હોય એવા વ્યવસાયોની યાદી કરે છે.	વિવિધ વ્યવસાયકારો ખેડૂત * ડોક્ટર * બેકરીવાળો * શાકભાજીવાળો	શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને ચિટ્ટીઉપાડવા કહેશે જેમાં વિવિધ વ્યવસાયકારોના નામ લખેલા હશે. નામ પ્રમાણે વિદ્યાર્થીઓએ તેના વિશે માલુમ તેટલી માહિતી આપવા કહેશે. * ખેડૂત * ડોક્ટર * બેકરીવાળો * શાકભાજીવાળો વગેરે. ઉપરોક્ત નાની ચર્ચા બાદ પ્રત્યેકના જીવનની સામાન્ય ચર્ચા કરી પાઠની શરૂઆત કરશે.	વિદ્યાર્થીઓ ચિટ્ટી ઉપાડી જે તે વ્યવસાયકારોના રહેઠાણ, પોશાક, ખોરાક વગેરેની સામાન્ય માહિતી આપશે. રોજીંદી જરૂરિયાતની વસ્તુઓનું ઉત્પાદન કરતા હોય એવા વ્યવસાયકારોની યાદી શિક્ષકની મદદથી બનાવે છે.	વિવિધ ચિટ્ટીઓ
Clarification of Topic	ક્ષમતા ક્રમાંક ૩.૩.૨, ૩.૩.૩	આજે આપણે ક્ષમતા ક્રમાંક ૩.૩.૨, ૩.૩.૩ સિધ્ધ કરીશું.	શિક્ષક: તો આજે આપણે <u>ખાદ્યઉત્પાદક</u> પાઠ ભણીશું એમ કહી કા.પા. પર પાઠની નોંધ કરશે.	વિદ્યાર્થીઓ પાઠની સમજૂતી માટે તૈયાર થશે.	
Competency based Teaching learning Experiences	૩.૩.૨ જે લોકો ખાદ્યપદાર્થો ઉત્પન્ન કરે છે તેમને ઓળખે છે. જેમકે, ખેડૂત, અગરિયા, માછીમાર, પશુપાલક વગેરે.	<u>ખાદ્ય ઉત્પાદકો</u> ખેડૂત ખેડૂતનું જીવન અને તેની ઉત્પાદન પ્રક્રિયા	શિક્ષક CCBMP માટેની જરૂરી સૂચના આપી વિદ્યાર્થીઓને વિડિયો બતાવતા બતાવતા જરૂર જણાતા વચ્ચે વચ્ચે નીચે જેવા પ્રશ્નો પૂછી ચર્ચા કરશે અને વિશેષ માહિતી પણ આપશે. પ્રશ્નો: ૧.ખેડૂત ખેતરમાં બી વાવતાં પહેલા શું શું કામ કરે છે?	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષક સાથે ચર્ચામાં ભાગ લેશે અને નીચે જેવા જવાબો આપશે અને વિવિધ સંસ્થાઓ વિશેની સમજ કેળવશે. જવાબ: ૧.ખેડૂત ખેતરમાં બી વાવતા પહેલા ખેતરને ખેડે છે પછી ચાસ પાડે છે.	CCBMP

	ક્ષમતા: 3.3.3 ખાદ્યપદાર્થો ઉત્પન્ન કરનારા લોકોની મુખ્ય પ્રવૃત્તિઓ તથા તેમની જીવનશૈલીનું વર્ણન કરે છે.	<u>આહિર</u> આહિરનું જીવન અને તેની ઉત્પાદન પ્રક્રિયા <u>અગરીયા</u> અગરીયાનું જીવન અને તેની ઉત્પાદન પ્રક્રિયા <u>માછીમારો</u> માછીમારોનું જીવન અને તેની ઉત્પાદન પ્રક્રિયા <u>ભાડભૂંજો અને ઘાંચી</u> ભાડભૂંજો અને ઘાંચીનું જીવન અને તેની ઉત્પાદન પ્રક્રિયા	૨. ખેતરમાં બી વાવવાની ક્રિયાને શું કહે છે? ૩. નકામી ઊગેલી વનસ્પતિ કે ઘાસને કાઢી નાખવાની ક્રિયાને શું કહે છે? ૪. તૈયાર થયેલા પાકને કાપવાની ક્રિયાને શું કહે છે? ૫. આહિર કોને કહેવાય? ૬. આહિર પોતાનું ગુજરાન કેવી રીતે ચલાવે છે? ૭. દૂધમાંથી શું શું બને છે? ૮. અગરીયા કોને કહે છે? ૯. અગરીયાઓ મીઠું કેવી રીતે પકવે છે? ૧૦. માછીમારો માછલી કેવી રીતે પકડે છે? ૧૧. માછીમારો કયા કયા કામો કરે છે? ૧૨. માછીમારો કેવી રીતે કમાણી કરે છે? ૧૩. ભાડભૂંજો શું કામ કરે છે? ૧૪. ઘાંચી શું કામ કરે છે? શિક્ષક જરૂર જણાતાં કરીથી વિડિયો બતાવશે અને વિદ્યાર્થીઓને સંપૂર્ણ સમજ આપવાનો પ્રયત્ન કરશે. આવશ્યક કા.પા કાર્ય પણ કરશે અને વિદ્યાર્થીઓને તેમની નોટબુકમાં લખવા કહેશે.	૨. ખેતરમાં બી વાવવાની ક્રિયાને વાવણી કહે છે. ૩. નકામી ઊગેલી વનસ્પતિ કે ઘાસને કાઢી નાખવાની ક્રિયાને નિંદામણ કહે છે. ૪. તૈયાર થયેલા પાકને કાપવાની ક્રિયાને કાપણી કહે છે. ૫. ઘેટાં, બકરાં વગેરેને રાખવાવાળાને આહિર કહે છે. ૬. આહિર દૂધ વેચીને પોતાનું ગુજરાન ચલાવે છે. ૭. દૂધમાંથી દહીં, માખણ, ઘી, છાશ બને છે. ૮. દરિયા કિનારે મીઠું પકવતા લોકોને અગરીયા કહે છે. ૯. તેઓ દરિયાકિનારે રેતીના પાળા કરી ચોરસ કે લંબચોરસ ક્યારા બનાવે છે અને તેમાં જ્યારે દરિયામાં ભરતી આવે ત્યારે પાણી ભરાય છે જેને સૂરજનો તાપ પડે એટલે ધીમે-ધીમે તેમાંનું પાણી સુકાતું જાય એટલે તેમાં મીઠું તૈયાર થાય. ૧૦. તેઓ હોડકું લઈને દરિયામાં ફરે અને જાળ પાથરે જેમાં માછલી ફસાય જાય. ૧૧. જહાજમાં માલસામાન લાવા-લઈ જવા તેમજ માછલા પકડવાનું કામ કરે છે. ૧૨. પકડેલી માછલીનો ખોરાક તરીકે કામમાં લે અને વધેલી માછલીઓને ગામમાં કે શહેરમાં જઈને વેચી દે છે આમ તેઓ પોતાનું ગુજરાન ચલાવે છે.	

				૧૩.ભાડભૂંજી શીંગ ચણા શેકવાનું કામ કરે છે. ૧૪.ઘાંચી તેલીબિયામાંથી તેલ કાઢવાનું કામ કરે છે.	
Competency based Evaluation	વિદ્યાર્થીઓનું ક્ષમતા આધારીત મૂલ્યાંન થશે.	ક્ષમતા આધારીત વિદ્યાર્થીઓનું મૂલ્યાંન	શિક્ષક અહીં ક્ષમતા આધારીત વિદ્યાર્થીઓનું મૂલ્યાંન કરવા નીચે જેવા પ્રશ્નો પુછશે.જરૂર જણાતાં નાની ચર્ચા કરી પાઠની સંપૂર્ણ સમજ માટે પુનરાવર્તન કરશે. પ્રશ્નો:૧.ખેડૂતની દિનચયા જણાવો. ૨.માછીમારો પોતાનું ગુજરાન કેવી રીતે ચલાવે છે? ૩.અગરિયા કેવી રીતે મીઠું પકવે છે? ૪.પશુપાલન કરનારને શું કહે છે અને તે કેવી રીતે પોતાનું ગુજરાન ચલાવે છે?	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકે પૂછેલ પ્રશ્નોના જવાબો આપશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી કરશે તેમજ ન સમજ પડતાં શિક્ષકને પૂછી નાની ચર્ચામાં ભાગ લેશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી કરશે.	
Home Task	ક્ષમતા સિધ્ધી માટે તેમજ વધુ અભ્યાસ અર્થે ગૃહકાર્ય આપવામાં આવશે.	ક્ષમતા સિધ્ધી માટે ગૃહકાર્ય આપવું	વિદ્યાર્થીઓને ક્ષમતા આધારીત ગૃહકાર્ય આપવામાં આવશે. - ક્ષેત્રપણ એક ઉત્પાદકની મુલાકાત લઈ તેમની પ્રવૃત્તિઓની નોંધ લખી. - સ્વાધ્યાય લખી લાવવો.	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકે આપેલ ગૃહકાર્ય કરશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી મેળશે.	

તાસની ફાળવણી: પાંચ તાસ (૩૫ મિનિટ)

પ્રકરણ-૪ નાનું કુટુંબ- સુખી કુટુંબ

ક્ષમતા: 4.3.1 નાના મકાનોમાં રહેતાં મોટાં કુટુંબોને અનુભવવી પડતી મુશ્કેલીઓ સમજે છે.

ક્ષમતા: 4.3.2 હોસ્પિટલ, ગાડીઓ, બસો વગેરેમાં ઊભરાતી ભીડનું અવલોકન કરે છે.

Stages	Competency No:	Competency based Content	Teacher's Activities	Students' Activities	Use of TLM
Introduction/ Checking of Previous Knowledge	4.3.2 હોસ્પિટલ, ગાડીઓ, બસો વગેરેમાં ઊભરાતી ભીડનું અવલોકન કરે છે.	હોસ્પિટલ, ગાડીઓ, બસો વગેરેમાં ઊભરાતી ભીડ	શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને ભીડ દર્શાવતા ચિત્રોની images બતાવશે અને તેનું અવલોકન કરવા કહેશે. ઉપરોક્ત નાની ચર્ચા બાદ પ્રત્યેકના જીવનની સામાન્ય ચર્ચા કરી પાઠની શરૂઆત કરશે.	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષક બતાવેલ ચિત્રોનું અવલોકન કરશે અને શિક્ષક સાથે ચર્ચામાં ભાગ લેશે.	વિવિધ જાહેર સ્થળો કે જેમાં વધુ વસ્તીને કારણે તકલીફ પડતી હોય તેવા કાર્ટૂન ચિત્રો
Clarification of Topic	ક્ષમતા ક્રમાંક 4.3.1, 4.3.2	આજે આપણે ક્ષમતા ક્રમાંક 4.3.1, 4.3.2 સિધ્ધ કરીશું.	શિક્ષક: તા આજે આપણે <u>નાનું કુટુંબ- સુખી કુટુંબ</u> પાઠ ભણીશું એમ કહી કા.પા. પર પાઠની નોંધ કરશે.	વિદ્યાર્થીઓ પાઠની સમજૂતી માટે તૈયાર થશે.	
Competency based Teaching learning Experiences	4.3.1 નાના મકાનોમાં રહેતાં મોટાં કુટુંબોને અનુભવવી પડતી મુશ્કેલીઓ સમજે છે. 4.3.2 હોસ્પિટલ, ગાડીઓ, બસો વગેરેમાં ઊભરાતી ભીડનું અવલોકન કરે છે.	<u>નાનું કુટુંબ- સુખી કુટુંબની સમજૂતી</u> નાના મકાનોમાં રહેતાં મોટાં કુટુંબોને અનુભવવી પડતી મુશ્કેલીઓ નાના કુટુંબથી થતાં કાયદા હોસ્પિટલ, ગાડીઓ, બસો વગેરેમાં ઊભરાતી ભીડની સમસ્યાઓ તેમજ વધતી જતી	શિક્ષક CCBMP માટેની જરૂરી સૂચના આપી વિદ્યાર્થીઓને વિડિયો બતાવતા બતાવતા જરૂર જણાતા વચ્ચે વચ્ચે નીચે જેવા પ્રશ્નો પૂછી ચર્ચા કરશે અને વિશેષ માહિતી પણ આપશે. પ્રશ્નો: ૧.વિનયના ઘરમાં કેટલા સભ્યો છે? ૨.વિવેકના ઘરમાં કેટલા સભ્યો છે? ૩.મોટા કુટુંબમાં કઈ કઈ મુશ્કેલીઓ પડે છે? ૪.જાહેર સ્થળોએ થતી ભીડને કારણે શી તકલીફ પડે છે? ૫.વધતી વસ્તીને કારણે આપણને કઈ	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષક સાથે ચર્ચામાં ભાગ લેશે અને નીચે જેવા જવાબો આપશે અને વિવિધ સંસ્થાઓ વિશેની સમજ કેળવશે. જવાબ: ૧.વિનયના ઘરમાં ચાર સભ્યો છે. ૨.વિવેકના ઘરમાં છ સભ્યો છે. ૩.મોટા કુટુંબમાં બધા સાથે ફરવા જઈ શકતા નથી. વધુ ખર્ચ તેમજ વધુ તકલીફો પણ થાય છે. ૪.લોકો ધક્કા મુક્કી કરે છે. કોઈ પણ કામ માટે લાઇનમાં ઊભા રહેવું પડે છે.સમયનો બગાડ થાય છે.	CCBMP

		વસ્તીની સમસ્યાઓ	કઈ મુશ્કેલીઓ પડે છે? શિક્ષક જરૂર જણાતાં ફરીથી વિડિયો બતાવશે અને વિદ્યાર્થીઓને સંપૂર્ણ સમજ આપવાનો પ્રયત્ન કરશે. આવશ્યક કા.પા કાર્ય પાણ કરશે અને વિદ્યાર્થીઓને તેમની નોટબુકમાં લખવા કહશે.	પ.વધતી વસ્તીને કારણે આપણને દરેક જાહેર સ્થળોએ ધક્કા મુક્કી કરતાં લોકો જોવા મળે છે. ગંદકી વધી જાય છે. દરેક કામમાં લાઈનમાં ઉભા રહેવું પડતું હોવાથી સમયનો પણ બગાડ થાય છે.	
Competency based Evaluation	વિદ્યાર્થીઓનું ક્ષમતા આધારીત મૂલ્યાંકન થશે.	ક્ષમતા આધારીત વિદ્યાર્થીઓનું મૂલ્યાંકન	શિક્ષક અહીં ક્ષમતા આધારીત વિદ્યાર્થીઓનું મૂલ્યાંકન કરવા નીચે જેવા પ્રશ્નો પૂછશે. જરૂર જણાતાં નાની ચર્ચા કરી પાઠની સંપૂર્ણ સમજ માટે પુનરાવર્તન કરશે. પ્રશ્નો: ૧.મોટા કુટુંબના ફાયદા અને ગેરફાયદા જણાવો. ૨.કુટુંબ નાનું હોય તો શો ફાયદો થાય? ૩.વધતી જતી વસ્તીથી શો ગેરફાયદો થાય? ૪.તમને કેવું કુટુંબ ગમે? શા માટે?	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકે પૂછેલ પ્રશ્નોના જવાબો આપશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી કરશે તેમજ ન સમજ પડતાં શિક્ષકને પૂછી નાની ચર્ચામાં ભાગ લેશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી કરશે.	
Home Task	ક્ષમતા સિધ્ધી માટે તેમજ વધુ અભ્યાસ અર્થે ગૃહકાર્ય આપવામાં આવશે.	ક્ષમતા સિધ્ધી માટે ગૃહકાર્ય આપવું	વિદ્યાર્થીઓને ક્ષમતા આધારીત ગૃહકાર્ય આપવામાં આવશે. - જાહેર સ્થળોએ યતી ભીડથી યતી મુશ્કેલીઓનું અવલોકન કરી નોંધ લખો. - સ્વાધ્યાય લખી લાવવો.	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકે આપેલ ગૃહકાર્ય કરશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી મેળશે.	

તાસની ફાળવણી: સાત તાસ (૩૫ મિનિટ)

પ્રકરણ-૫ પદાર્થના ગુણધર્મો

ક્ષમતા: 5.3.1 સરળતાથી અવલોકન કરી શકાય તેવા સામાન્ય ગુણધર્મો(કઠણ, નરમ, લીસું, ખરબચડું વગેરે)ના આધારે પદાર્થો ઓળખે છે.

ક્ષમતા: 5.3.2 આપેલા પદાર્થોનું વર્ગીકરણ તેમના ગુણધર્મોને આધારે કરે છે.

Stages	Competency No:	Competency based Content	Teacher's Activities	Students' Activities	Use of TLM
Introduction/ Checking of Previous Knowledge	ક્ષમતા: 5.3.1 સરળતાથી અવલોકન કરી શકાય તેવા સામાન્ય ગુણધર્મો(કઠણ, નરમ, લીસું, ખરબચડું વગેરે)ના આધારે પદાર્થો ઓળખે છે.	સરળતાથી અવલોકન કરી શકાય તેવા સામાન્ય ગુણધર્મો(કઠણ, નરમ, લીસું, ખરબચડું વગેરે)ના આધારે પદાર્થો	શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને વિવિધ ચીજ વસ્તુઓ બતાવશે અને તેનું અવલોકન કરવા કહેશે. જે કેવા પ્રકારની છે તેમજ તેનો રોજિંદા જીવનમાં થતો ઉપયોગ જણાવવા કહેશે.	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકે બતાવેલ ચીજવસ્તુઓનું અવલોકન કરશે અને તેના ઉપયોગ વિશે સામાન્ય જાણકારી આપશે.	વિવિધ ચીજવસ્તુઓ જેવી કે- પત્થર, ડસ્ટર, ઇંટ, ચોક, પેન્સિલ, કાચ વગેરે.
Clarification of Topic	ક્ષમતા ક્રમાંક 5.3.1, 5.3.2	આજે આપણે ક્ષમતા ક્રમાંક 5.3.1, 5.3.2 સિધ્ધ કરીશું.	શિક્ષક: તો આજે આપણે <u>નાનું કુટુંબ- સુખી કુટુંબ</u> પાઠ ભણીશું એમ કહી કા.પા. પર પાઠની નોંધ કરશે.	વિદ્યાર્થીઓ પાઠની સમજૂતી માટે તૈયાર થશે.	
Competency based Teaching learning Experiences	ક્ષમતા: 5.3.1 સરળતાથી અવલોકન કરી શકાય તેવા સામાન્ય ગુણધર્મો(કઠણ, નરમ, લીસું, ખરબચડું વગેરે)ના આધારે પદાર્થો ઓળખે છે.	સરળતાથી અવલોકન કરી શકાય તેવા સામાન્ય ગુણધર્મો(કઠણ, નરમ, લીસું, ખરબચડું વગેરે)ના આધારે પદાર્થો જેવાકે... માટીની સ્લેટ લખોટી રબરના બોલ કાચ કુલાવેલો કુગ્ગો લોખંડનું ટેબલ	શિક્ષક CCBMP માટેની જરૂરી સચના આપી વિદ્યાર્થીઓને વિડિયો બતાવતા બતાવતા જરૂર જણાતા વચ્ચે વચ્ચે નીચે જેવા પ્રશ્નો પૂછી ચર્ચા કરશે અને વિશેષ માહિતી પણ આપશે. પ્રશ્નો: ૧.માટીની સ્લેટ હાથમાંથી નીચે પડતાં શું થાય? ૨.લખોટીને દબાવતાં શું થાય? ૩.રબરના બોલને દબાવીને કહો તેમાં શું ફરક થયો? ૪.કાચ પર હાથ ફેરવીને કહો કે તે ખરબચડો લાગે છે કે લીસો?	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષક સાથે ચર્ચામાં ભાગ લેશે અને નીચે જેવા જવાબો આપશે અને વિવિધ સંસ્થાઓ વિશેની સમજ કેળવશે. જવાબ: ૧. માટીની સ્લેટ હાથમાંથી નીચે પડતાં તૂટી જાય. ૨.લખોટીને દબાવતાં તેમાં કોઈ ફરક થતો નથી. ૩.રબરનો બોલ સરળતાથી દબાવી શકાય છે. ૪.કાચ લીસો લાગે છે. ૫.લાકડાનો ટુકડો, પાઈનેપલની છાલ,	CCBMP

	5.3.2 આપેલા પદાર્થોનું વર્ગીકરણ તેમના ગુણધર્મોને આધારે કરે છે.	ફોટોનો કાગળ માટીનું ઢેકું લાકડું પત્થર સ્ટીલની થાળી પુતું	૫. કયો પદાર્થ ખરબચડો લાગે છે? ૬. તમારા ઘરમાં આરપાર જોઈ શકાય તેવી ચીજવસ્તુઓનું નામ આપો. ૭. ફુલાવેલો ફુગો કેવો પદાર્થ કહેવાય? ૮. લોખંડનું ટેબલ કેવો પદાર્થ કહેવાય? ૯. ફોટોનો કાગળ કેવો હાથ છે? ૧૦. માટીનું ઢેકું કેવા પ્રકારનો પદાર્થ કહેવાય? શા માટે? ૧૧. આરપાર જોઈ ન શકાય તેવા પદાર્થોના નામ આપો. શિક્ષક જરૂર જણાતાં ફરીથી વિડિયો બતાવશે અને વિદ્યાર્થીઓને સંપૂર્ણ સમજ આપવાનો પ્રયત્ન કરશે. આવશ્યક કા.પા કાર્ય પણ કરશે અને વિદ્યાર્થીઓને તેમની નોટબુકમાં લખવા કહેશે.	સાઈકલનું ટાયર વગેરે ૬. બારીનો કાચ, કાચનો ગ્લાસ, ગોગલ્સ, પ્લાસ્ટિકની પેપર સીટ, કાચની ડીસ વગેરે. ૭. ફુલાવેલો ફુગો નરમ પદાર્થ કહેવાય. ૮. લોખંડનું ટેબલ કઠણ પદાર્થ કહેવાય. ૯. ફોટોનો કાગળ લીસો હોય છે. ૧૦. માટીનું ઢેકું બરડા પ્રકારનો પદાર્થ કહેવાય કારણકે તે નારી પડતાં તૂટી જાય છે. ૧૧. લાકડું, પત્થર, સ્ટીલની થાળી, પૂતું વગેરેમાંથી આરપાર જોઈ શકાતું નથી.	
Competency based Evaluation	વિદ્યાર્થીઓનું ક્ષમતા આધારીત મૂલ્યાંકન થશે.	ક્ષમતા આધારીત વિદ્યાર્થીઓનું મૂલ્યાંકન	શિક્ષક અહીં ક્ષમતા આધારીત વિદ્યાર્થીઓનું મૂલ્યાંકન કરવા નીચે જેવા પ્રશ્નો પૂછશે. જરૂર જણાતાં નાની ચર્ચા કરી પાઠની સંપૂર્ણ સમજ માટે પુનરાવર્તન કરશે. શિક્ષક અહીં પાઠમાં આપેલ કોઠાનો ઉપયોગ કરી વિવિધ વસ્તુઓને તેના ગુણધર્મોના આધારે વિદ્યાર્થીઓને વર્ગીકરણ કરવા કહેશે.	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકે આપેલ કોઠામાંથી ચીજવસ્તુઓને તેના ગુણધર્મોના આધારે વર્ગીકરણ કરી જણાવશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી કરશે તેમજ ન સમજ પડતાં શિક્ષકને પૂછી નાની ચર્ચામાં ભાગ લેશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી કરશે.	
Home Task	ક્ષમતા સિધ્ધી માટે તેમજ વધુ અભ્યાસ અર્થે ગૃહકાર્ય આપવામાં આવશે.	ક્ષમતા સિધ્ધી માટે ગૃહકાર્ય આપવું	વિદ્યાર્થીઓને ક્ષમતા આધારીત ગૃહકાર્ય આપવામાં આવશે. - તમારા ઘરમાં જોવા મળતી ચીજવસ્તુઓનું અવલોકન કરી તે કેવા પ્રકારના ગુણધર્મો ધરાવતો પદાર્થ છે તે નક્કી કરી યાદી લખો. - સ્વાધ્યાય લખી લાવવો.	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકે આપેલ ગૃહકાર્ય કરશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી મેળશે.	

તાસની કાળવણી: છ તાસ (૩૫ મિનિટ)

પ્રકરણ-૬ સજીવ સૃષ્ટિ

ક્ષમતા: 6.3.1 આસપાસની સ્થાનિક વસ્તુઓનું અવલોકન કરે છે અને તેના આધારે વર્ગીકરણ કરે છે. જેવું કે: (૧) સજીવ અને નિર્જીવ, (૨) કુદરતી અને માનવસર્જિત વગેરે.

ક્ષમતા: 6.3.2 પ્રાણીઓ અને વનસ્પતિઓ વચ્ચેની સમાનતા અને ભેદ સમજે છે.

Stages	Competency No:	Competency based Content	Teacher's Activities	Students' Activities	Use of TLM
Introduction/ Checking of Previous Knowledge		વિવિધ પ્રાણી, પક્ષીઓ, વનસ્પતિઓ વગેરેના નામ તેમજ તની સામાન્ય જાણકારી	શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને વિવિધ પ્રાણી, પક્ષીઓ, વનસ્પતિઓ વગેરેના નામ તેમજ તની સામાન્ય જાણકારી પ્રાપ્ત કરશે. ઉપરોક્ત નાની ચર્ચા બાદ પાઠની શરૂઆત કરશે.	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકને પોતે જાણતા હોય તેવા પ્રાણી, પક્ષીઓ, વનસ્પતિઓ વગેરેના નામ તેમજ તની સામાન્ય જાણકારીમાં શિક્ષક સાથે ચર્ચામાં ભાગ લેશે.	વિવિધ પ્રાણી, પક્ષીઓ, વનસ્પતિઓના કાર્ટૂન ચિત્રો
Clarification of Topic	ક્ષમતા ક્રમાંક 6.3.1 અને 6.3.2	આજે આપણે ક્ષમતા ક્રમાંક 6.3.1 અને 6.3.2 સિધ્ધ કરીશું	શિક્ષક: તો આજે આપણે <u>નાનું કુટુંબ- સુખી કુટુંબ</u> પાઠ ભણીશું એમ કહી કા.પા. પર પાઠની નાંધ કરશે.	વિદ્યાર્થીઓ પાઠની સમજૂતી માટે તૈયાર થશે.	
Competency based Teaching learning Experiences	6.3.1 આસપાસની સ્થાનિક વસ્તુઓનું અવલોકન કરે છે અને તેના આધારે વર્ગીકરણ કરે છે. જેવું કે: (૧) સજીવ અને નિર્જીવ, (૨) કુદરતી અને માનવસર્જિત વગેરે 6.3.2 પ્રાણીઓ અને વનસ્પતિઓ વચ્ચેની સમાનતા	<u>કુદરતી વસ્તુઓ</u> ખનીજ માનવ સર્જિત વસ્તુઓ સજીવ સૃષ્ટિના પ્રકાર ૧. પ્રાણી અને ૨. વનસ્પતિ સજીવના લક્ષણો <u>નિર્જીવ</u> નિર્જીવના પ્રકાર કુદરતી અને માનવ સર્જિત	શિક્ષક CCBMP માટેની જરૂરી સૂચના આપી વિદ્યાર્થીઓને વિડિયો બતાવતા બતાવતા જરૂર જણાતા વચ્ચે વચ્ચે નીચે જેવા પ્રશ્નો પૂછી ચર્ચા કરશે અને વિશેષ માહિતી પણ આપશે. પ્રશ્નો: ૧. કુદરતી વસ્તુઓ કઈ કઈ છે? ૨. ખનીજ કોને કહેવાય છે? ૩. માનવ સર્જિત વસ્તુઓ કઈ કઈ છે? ૪. સજીવ કોને કહે છે? ૫. સજીવ સૃષ્ટિના કેટલા અને કયા કયા પ્રકાર છે? ૬. બંને વચ્ચેનો તફાવત જણાવો. ૭. ઝાડ કેવી રીતે ઊગે છે?	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષક સાથે ચર્ચામાં ભાગ લેશે અને નીચે જેવા જવાબો આપશે અને વિવિધ સંસ્થાઓ વિશેની સમજ કેળવશે. જવાબ: ૧. લાકડું, પ્રાણી, પત્થર, રેતી વગેરે કુદરતી વસ્તુઓ છે. ૨. ખડકો, ચાંદી, સોનું વગેરેને ખનીજ જેની કુદરતી વસ્તુ પણ કહે છે. ૩. વાસણો, નળિયા, ટેબલ, ખુરશી, મકાન જે માણસે બનાવેલા છે તે માનવ સર્જિત વસ્તુઓ છે. ૪. જે હરી ફરી શકે, જે શ્વાસ લે છે, વૃદ્ધિ પામે છે અને તેના જેવા બીજા	CCBMP

	અને ભેદ સમજે છે.	નિર્જીવના લક્ષણો સજીવ અને નિર્જીવ વચ્ચેનો તફાવત	૮. નિર્જીવ કોને કહે છે? ૯. નિર્જીવના કયા કયા અને કેટલા પ્રકાર છે? ૧૦. સજીવના લક્ષણો જણાવો. ૧૧. નિર્જીવના લક્ષણો જણાવો. શિક્ષક જરૂર જણાતાં ફરીથી વિડિયો બતાવશે અને વિદ્યાર્થીઓને સંપૂર્ણ સમજ આપવાનો પ્રયત્ન કરશે. આવશ્યક કા.પા કાર્ય પાણ કરશે અને વિદ્યાર્થીઓને તેમની નોટબુકમાં લખવા કહશે.	જીવને જન્મ આપે છે તેને સજીવ કહે છે. ૫. સજીવ સૃષ્ટિના બે પ્રકાર છે ૧. પ્રાણી અને ૨. વનસ્પતિ ૬. વનસ્પતિ હલન ચલન કરી શકતી નથી જ્યારે પ્રાણી પોતાની જાતે હલન ચલન કરી શકે છે. વનસ્પતિ ખોરાક બનાવી શકતી નથી જ્યારે પ્રાણી પોતાનો ખોરાક બનાવી શકે છે. ૭. જમીનમાં દટાએલા બીમાંથી ઝાડ ઊગે છે. જેને સૂર્યપ્રકાશ, પ્રાણી અને ખાતર મળતા વૃદ્ધિ પામે છે. ૮. જે ફરી ફરી શકતો નથી, જે શ્વાસ લેતો નથી, વૃદ્ધિ પામતો નથી અને તેના જેવા બીજા જીવને જન્મ આપી શકતો નથી તેને નિર્જીવ કહે છે. ૯. કુદરતી અને માનવ સર્જીત એમ નિર્જીવના બે પ્રકાર છે. ૧૦. સજીવ ફરી ફરી શકે, શ્વાસ લે છે, વૃદ્ધિ પામે છે અને તેના જેવા બીજા જીવને જન્મ આપે છે, લાગણી દર્શાવી શકે છે જેમકે પ્રેમ, દયા, ગુસ્સો વગેરે. ૧૧. ફરી ફરી શકતા નથી, નિર્જીવમાંથી બીજા વસ્તુઓ બની શકે છે પણ બીજાને જન્મ આપી શકતા નથી કે તેમાંથી તે વિકાસ પામી શકતા નથી.	

Competency based Evaluation	વિદ્યાર્થીઓનું ક્ષમતા આધારીત મૂલ્યાંકન થશે.	ક્ષમતા આધારીત વિદ્યાર્થીઓનું મૂલ્યાંકન	શિક્ષક અહીં ક્ષમતા આધારીત વિદ્યાર્થીઓનું મૂલ્યાંકન કરવા નીચે જવા પ્રશ્નો પછશે. જરૂર જણાતાં નાની ચર્ચા કરી પાઠની સંપૂર્ણ સમજ માટે પુનરાવર્તન કરશે. પ્રશ્નો: ૧. સજીવ કોને કહેવાય? ૨. નિર્જીવ કોને કહેવાય? ૩. બંને વચ્ચેનો તફાવત જણાવો. ૪. સજીવના લક્ષણો જણાવો. ૫. નિર્જીવના લક્ષણો જણાવો.	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકે પૂછેલ પ્રશ્નોના જવાબો આપશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી કરશે તેમજ ન સમજ પડતાં શિક્ષકને પૂછી નાની ચર્ચામાં ભાગ લેશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી કરશે.	
Home Task	ક્ષમતા સિધ્ધી માટે તેમજ વધુ અભ્યાસ અર્થે ગૃહકાર્ય આપવામાં આવશે.	ક્ષમતા સિધ્ધી માટે ગૃહકાર્ય આપવું	વિદ્યાર્થીઓને ક્ષમતા આધારીત ગૃહકાર્ય આપવામાં આવશે. - તમારી આસપાસ જોવા મળતી સજીવ અને નિર્જીવ ચીજવસ્તુઓની યાદી કરો. - સ્વાધ્યાય લખી લાવવો.	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકે આપેલ ગૃહકાર્ય કરશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી મેળશે.	

તાસની કાળવણી: છ તાસ (૩૫ મિનિટ)

પ્રકરણ-૭ વનસ્પતિ જગત

ક્ષમતા: 7.3.1 વનસ્પતિના મુખ્ય ભાગોને ઓળખે છે.

ક્ષમતા: 7.3.2 સામાન્ય વનસ્પતિઓનું તેમના કદ, જીવનકાળ અને ઋતુઓ સાથેના તેમના સંબંધના આધારે વર્ગીકરણ કરે છે.

Stages	Competency No:	Competency based Content	Teacher's Activities	Students' Activities	Use of TLM
Introduction/ Checking of Previous Knowledge		વિવિધ ફૂલ તેમજ પાન જે અલગ રંગ અને આકાર, કદના હોય તેનું અવલોકન	શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને વિવિધ ફૂલ તમજ પાન જે અલગ રંગ અને આકાર, કદના છે તેનું અવલોકન કરવા કહેશે. તેમજ નાની ચર્ચા બાદ પ્રત્યેકમાં શું તફાવત છે તે જાણાવી પાઠની શરૂઆત કરશે.	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકે બતાવેલ પાન, ફૂલનું અવલોકન કરશે અને શિક્ષક સાથે ચર્ચામાં ભાગ લેશે.	વિવિધ ફૂલ તેમજ પાન જે અલગ રંગ અને આકાર, કદના હોય તેવા
Clarification of Topic	ક્ષમતા ક્રમાંક 7.3.1 અને 7.3.2	આજે આપણે ક્ષમતા ક્રમાંક 7.3.1 અને 7.3.2 સિધ્ધ કરીશું	શિક્ષક: તો આજે આપણે <u>વનસ્પતિ જગત</u> પાઠ ભણીશું એમ કહી કા.પા. પર પાઠની નોંધ કરશે.	વિદ્યાર્થીઓ પાઠની સમજૂતી માટે તૈયાર થશે.	
Competency based Teaching learning Experiences	7.3.1 વનસ્પતિના મુખ્ય ભાગોને ઓળખે છે.	<u>વનસ્પતિના મુખ્ય ભાગો:</u> મૂળ અને તેના કાર્યો થડ અને તેના કાર્યો ડાળી, પાન અને તેના કાર્યો ફળ અને તેની વિવિધતા ફૂલ અને તેની વિવિધતા	શિક્ષક CCBMP માટેની જરૂરી સૂચના આપી વિદ્યાર્થીઓને વિડિયો બતાવતા બતાવતા જરૂર જણાતા વચ્ચે વચ્ચે નીચે જેવા પ્રશ્નો પૂછી ચર્ચા કરશે અને વિશેષ માહિતી પણ આપશે. પ્રશ્નો: ૧.વનસ્પતિમાં કઈ વિવિધતા જોવા મળે છે? ૨.મૂળ કોને કહે છે? ૩.મૂળના કાર્યો જણાવો. ૪.કઈ વનસ્પતિ સરળતાથી ઊભડી શકે છે? ૫.થડ કોને કહે છે? ૬.ડાળીઓ પરના પાન શું કામ કરે છે? ૭.વનસ્પતિનું રસોડુ કોને કહે છે?	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષક સાથે ચર્ચામાં ભાગ લેશે અને નીચે જેવા જવાબો આપશે અને વિવિધ સંસ્થાઓ વિશેની સમજ કેળવશે. જવાબ: ૧.વનસ્પતિના આકાર, ઊંચાઈ અને દેખાવમાં વિવિધતા જોવા મળે છે. ૨.ઝાડનો તાંતણાવાળો ભાગ જે જમીનની અંદર હોય છે તેને મૂળ કહે છે. ૩.મૂળ જમીનમાંથી પાણી અને ક્ષારો ચૂસે છે, વનસ્પતિને જમીન સાથે મજબૂત રીતે ચોંટાડી રાખે છે. ૪.નાની વનસ્પતિ જેવી કે ઘાસ,	CCBMP

	7.3.2 સામાન્ય વનસ્પતિઓનું તેમનાં કદ, જીવનકાળ અને ઋતુઓ સાથેના તેમના સંબંધના આધારે વર્ગીકરણ કરે છે.	ઝાડ, છોડ અને વેલાની ઓળખ તેમજ તેમની વચ્ચેનો તફાવત પ્રત્યેક પ્રકારના વનસ્પતિનો જીવનકાળ તેમજ વિશેષતાઓ	૮. કળ કઈ રીતે જુદા પડે છે? ૯. ક્યા કળો ફૂલમાંથી થાય છે? ૧૦. ઝાડ અને છોડ વચ્ચે શો તફાવત છે? ૧૧. વેલા પ્રકારની વનસ્પતિ કઈ-કઈ છે? શિક્ષક જરૂર જણાતાં ફરીથી વિડિયો બતાવશે અને વિદ્યાર્થીઓને સંપૂર્ણ સમજ આપવાનો પ્રયત્ન કરશે. આવશ્યક કા.પા કાર્ય પણ કરશે અને વિદ્યાર્થીઓને તેમની નોટબુકમાં લખવા કહશે.	તુલસીનો છોડ વગેરે સરળતાથી ઊખડી શકે છે. ૫. જમીનની ઉપર વધતા જતાં ભાગને થડ કહે છે. ૬. ડાળીઓ સૂર્યપ્રકાશની હાજરીમાં વનસ્પતિનો ખોરાક બનાવે છે. ૭. પાનને વનસ્પતિનું રસોડું કહે છે. ૮. કળ તેના રંગ, આકાર, સુગંધ વગેરેથી જુદા પડે છે. ૯. જામકળ, કેરી, દાડમ વગેરે કળો ફૂલમાંથી થાય છે. ૧૦. ઝાડનું આયુષ્ય વધારે હોય છે જ્યારે છોડનું આયુષ્ય ઓછું હોય છે. ઝાડ કદમાં મોટા હોય છે તેથી તેને મજબૂત થડ હોય છે જ્યારે છોડ કદમાં નાના હોય છે. જાંબુ, આંબો, લીમડો વગેરે ઝાડ છે અને તુલસી, બારમાસી, ઘઉં, રીંગણી વગેરે છોડ છે. ૧૧. દૂધી, કાકડી, તરબૂચ, દ્રાક્ષ વગેરે વેલા પ્રકારની વનસ્પતિ છે.	
Competency based Evaluation	વિદ્યાર્થીઓનું ક્ષમતા આધારીત મૂલ્યાંકન થશે.	ક્ષમતા આધારીત વિદ્યાર્થીઓનું મૂલ્યાંકન	શિક્ષક અહીં ક્ષમતા આધારીત વિદ્યાર્થીઓનું મૂલ્યાંકન કરવા નીચે જેવા પ્રશ્નો પછશે. જરૂર જણાતાં નાની ચર્ચા કરી પાઠની સંપૂર્ણ સમજ માટે પુનરાવર્તન કરશે. પ્રશ્નો: ૧. વનસ્પતિના વિવિધ પ્રકાર જણાવો. ૨. વેલા પ્રકારની વનસ્પતિના નામ જણાવો. ૩. છોડ પ્રકારની વનસ્પતિના નામ જણાવો.	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકે પૂછેલ પ્રશ્નોના જવાબો આપશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી કરશે તેમજ ન સમજ પડતાં શિક્ષકને પૂછી નાની ચર્ચામાં ભાગ લેશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી કરશે.	

			૪. વનસ્પતિના કયા ભાગને રસોડું કહે છે? ૫. મૂળ શું કામ કરે છે? ૬. થડનું કામ જણાવો. નીચે આપેલી વનસ્પતિઓને તેના પ્રકાર અનુસાર વર્ગીકરણ કરી લખો. (સીતાફળ, ગુલમહેર, આંબલી, ગુલાબ, મોગરો, ચીકુડી, આસોપાલવ, પીપડો, શકરટેટી, ચણા, કારેલી, વાલોળ, લીંબોડી, બદામ, બોરડી, ટીંડોળા, જાસૂદ, બારમાસી, જામફળી, લીમડો, દૂધી, ગલકી, પપૈયુ)		
Home Task	ક્ષમતા સિધ્ધી માટે તેમજ વધુ અભ્યાસ અર્થે ગૃહકાર્ય આપવામાં આવશે.	ક્ષમતા સિધ્ધી માટે ગૃહકાર્ય આપવું	વિદ્યાર્થીઓને ક્ષમતા આધારિત ગૃહકાર્ય આપવામાં આવશે. - સ્વાધ્યાય લખી લાવવો. - વિવિધ વનસ્પતિઓ તેમજ ફળ અને શાકભાજીઓના ચિત્રા ચોંટાડીને વનસ્પતિ પોથી બનાવવી.	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકે આપેલ ગૃહકાર્ય કરશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી મેળશે.	

તાસની ફાળવણી: છ તાસ (૩૫ મિનિટ)

પ્રકરણ-૮ પ્રાણી જગત

ક્ષમતા: 8.3.1 આસપાસની સ્થાનિક વસ્તુઓનું અવલોકન કરે છે અને તેના આધારે વર્ગીકરણ કરે છે. જેવું કે: ૧. સજીવ અને નિર્જીવ, ૨. કુદરતી અને માનવસર્જિત વગેરે.

ક્ષમતા: 8.3.2 પ્રાણીઓ અને મનુષ્ય વચ્ચેની સમાનતા અને ભેદ સમજે છે.

Stages	Competency No:	Competency based Content	Teacher's Activities	Students' Activities	Use of TLM
Introduction/ Checking of Previous Knowledge	8.3.1 આસપાસની સ્થાનિક વસ્તુઓનું અવલોકન કરે છે અને તેના આધારે વર્ગીકરણ કરે છે. જેવું કે: ૧. સજીવ અને નિર્જીવ, ૨. કુદરતી અને માનવસર્જિત વગેરે.	વિવિધ પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓ આધારીત ઉખાણાં ઊંટ કરોડિયો બગલો કાચિંડો ચકલી બિલ્લી ધુવડ મધમાખી	શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને વિવિધ ઉખાણાં પૂછશે અને તેને ઓળખવા કહેશે. ઉપરોક્ત નાની ચર્ચા બાદ પાઠની શરૂઆત કરશે.	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકે બતાવેલ ચિત્રોનું અવલોકન કરશે અને શિક્ષક સાથે ચર્ચામાં ભાગ લેશે.	Power point દ્વારા ઉખાણાં
Clarification of Topic	ક્ષમતા ક્રમાંક 8.3.1 અને 8.3.2	આજે આપણે ક્ષમતા ક્રમાંક 8.3.1 અને 8.3.2 સિધ્ધ કરીશું	શિક્ષક: તો આજે આપણે પ્રાણી જગત પાઠ ભણીશું એમ કહી કા.પા. પર પાઠની નોંધ કરશે.	વિદ્યાર્થીઓ પાઠની સમજૂતી માટે તૈયાર થશે.	
Competency based Teaching learning Experiences	8.3.1 આસપાસની સ્થાનિક વસ્તુઓનું અવલોકન કરે છે અને તેના આધારે વર્ગીકરણ કરે છે. જેવું કે: ૧. સજીવ અને નિર્જીવ, ૨. કુદરતી અને માનવસર્જિત વગેરે.	વિવિધ પ્રાણીઓ અને તેની વિશેષતાઓ: <u>પોપટ:</u> રંગ, રૂપ, ખોરાક વગેરેની જાણકારી-લાલ ચાંચ, લીલો રંગ, જીવડાં, ફળ અને મરચાંનો ખોરાક <u>બગલો:</u> રંગ, રૂપ, ખોરાક વગેરેની જાણકારી-સફેદ રંગ, સુંવાળુ	શિક્ષક CCBMP માટેની જરૂરી સૂચના આપી વિદ્યાર્થીઓને વિડિયો બતાવતા બતાવતા જરૂર જણાતા વચ્ચે વચ્ચે નીચે જેવા પ્રશ્નો પૂછી ચર્ચા કરશે અને વિશેષ માહિતી પણ આપશે. પ્રશ્નો: ૧. તમે જાણતા હોય તેવા પક્ષીઓના નામ જણાવો ૨. તમે જાણતા હોય તેવા પ્રાણીઓના નામ જણાવો ૩. પોપટની ચાંચ કેવી હોય છે?	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષક સાથે ચર્ચામાં ભાગ લેશે અને નીચે જેવા જેવાબો આપશે અને વિવિધ સંસ્થાઓ વિશેની સમજ કેળવશે. જવાબ: ૧. મોર, પોપટ, બગલો, કાબર, કાગડો વગેરે. ૨. હાથી, વાઘ, સિંહ, સસલું વગેરે ૩. પોપટની ચાંચ લાલ રંગની અને વાંકી હોય છે. ૪. પોપટને મરચું ખૂબ ભાવે છે.	CCBMP

	8.3.2 પ્રાણીઓ અને મનુષ્ય વચ્ચેની સમાનતા અને ભેદ સમજે છે.	શરીર, લાંબી ચાંચ, માછલી, નાના જીવડાંનો ખોરાક વાઘ: રંગ, રૂપ, ખોરાક વગેરેની જાણકારી-આખા શરીરે પટ્ટા હોય છે, આહારમાં માંસનો ઉપયોગ કરે છે. હાથી: રંગ, રૂપ, ખોરાક વગેરેની જાણકારી-મોટું શરીર, લાંબી સૂંઢ, શાકાહારી પ્રાણી હોવાથી ફળ, ડાળીઓ ઘાસ, વેલાનો ખોરાક, પાલતું પ્રાણી સસલું: રંગ, રૂપ, ખોરાક વગેરેની જાણકારી-શરીર સુંવાળું, ગાજર અને ફૂણું ઘાસ ખોરાક જેથી શાકાહારી પ્રાણી અને પાલતું પ્રાણી તરીકે જાણીતું અજગર: રંગ, રૂપ, ખોરાક વગેરેની જાણકારી-પગ હોતા નથી, સરકીને ચાલે છે, નાના પ્રાણીઓને આખા ગળી જાય છે. કાચિંડો: રંગ, રૂપ, ખોરાક વગેરેની	૪.પોપટનો સૌથી પ્રિય ખોરાક કયો છે? ૫.બગલાનો દેખાવ કેવો હોય છે? ૬.બગલાની શી વિશેષતા છે? ૭.આપણું રાષ્ટ્રીય પ્રાણી કયું છે? ૮.વાઘની શી વિશેષતા છે? ૯.હાથી દેખાવે કેવો હોય છે? ૧૦.હાથી કેવી રીતે ખોરાક લે છે? ૧૧.હાથી કવા પ્રકારનું પ્રાણી છે? ૧૨.સસલું દેખાવે કેવું હોય છે? ૧૩.સસલાની વિશેષતાઓ જણાવો. ૧૪.સસલું કેવી રીતે ખોરાક લે છે? ૧૫.અજગર અને સાપ જેવા પ્રાણીઓની વિશેષતા જણાવો ૧૬.કાચિંડાની વિશેષતા જણાવો. ૧૭.કરોળિયો કેવી રીતે પોતાનો ખોરાક લે છે? શિક્ષક જરૂર જણાતાં કરીથી વિડિયો બતાવશે અને વિદ્યાર્થીઓને સંપૂર્ણ સમજ આપવાનો પ્રયત્ન કરશે. આવશ્યક કા.પા કાર્ય પણ કરશે અને વિદ્યાર્થીઓને તેમની નોટબુકમાં લખવા કહશે.	૫.બગલા સફેદ રંગના અને રેશમ જેવા સુંવાળા હોય છે. ૬.બગલો શાંત પ્રાણીમાં ઊભો રહી તેની લાંબી ચાંચ વડે માછલી કે નાના જીવને પકડી તેનો ખોરાકમાં ઉપયોગ કરે છે. ૭.આપણું રાષ્ટ્રીય પ્રાણી વાઘ છે. ૮.વાઘને આખા શરીરે પીળા અને કાળાં રંગના પટ્ટા હોય છે. તે બીજાં પ્રાણીઓ પર તરાપ મારી તેમના અણીદાર દાંત અને નખ વડે તે પ્રાણીને ખાઈ જાય છે. ૯.હાથીનું શરીર મોટું હોય છે, તેને લાંબી સૂંઢ હોય છે, તેના પગ જાડા અને પૂંછડી ટૂંકી તેમજ કાન મોટા સૂપડાં જેવા હોય છે. ૧૦.હાથી તેની સૂંઢ વડે ખારાકને પકડી મોંમાં મૂકે છે. ૧૧.હાથી શાકાહારી પ્રાણી હોવાથી તેને પાળી શકાય છે જેથી તેને ઘર આંગણાનું પ્રાણી કહે છે. ૧૨.સસલું આખા શરીરે સુંવાળું અને રંગે સફેદ હોય છે. ૧૩.સસલું ખૂબ જ કોમળ અને ડરપોક પ્રાણી છે. ગાજર તેનું ભાવતો ખોરાક છે. શાકાહારી પ્રાણી હોવાથી તે પાલતું પ્રાણી પણ છે. ૧૪.સસલું તેના આગળના બે પગમાં ગાજર, ઘાસ કે ફળ પકડીને ખાય છે. ૧૫. અજગર અને સાપ જેવા પ્રાણીઓને પગ હોતા નથી. તેઓ પોતાના પેટની મદદથી સરકીને આગળ વધે છે. નાનાં	

		જાણકારી-રંગ બદલી શકે છે, જીભ લાંબી હોય છે. નાના જીવ જંતુઓનો ખોરાક <u>કરોડિયો:</u> રંગ, રૂપ, ખોરાક વગેરેની જાણકારી-નાનો છતાં સુંદર જાળું બનાવે છે, જંતુઓને ચૂસીને ખાઈ જાય છે.		પ્રાણીઓને તે આખાને આખા ગળી જાય છે. તેના શરીરે જુદા-જુદા રંગના ચટ્ટા-પટ્ટા હોય છે. તે ઝેરી પ્રાણી છે. ૧૬. કાચિંડો પોતાનો રંગ બદલી શકે છે. તેની જીભ વડે આહાર લે છે. ૧૭. કરોળિયો જાળું બનાવી તેમા જંતુ કસાઈ જાય છે ત્યારે તે તેને ચૂસી લે છે.	
Competency based Evaluation	વિદ્યાર્થીઓનું ક્ષમતા આધારીત મૂલ્યાંકન થશે.	ક્ષમતા આધારીત વિદ્યાર્થીઓનું મૂલ્યાંકન	શિક્ષક અહીં ક્ષમતા આધારીત વિદ્યાર્થીઓનું મૂલ્યાંકન કરવા નીચે જેવી પ્રવૃત્તિ કરાવશે અને જરૂર જણાતાં નાની ચર્ચા કરી પાઠની સંપૂર્ણ સમજ માટે પુનરાવર્તન કરશે. પ્રવૃત્તિ: વિવિધ power point slides માં બતાવેલ પ્રાણી અને પક્ષીઓને ઓળખી તેમાના વિશે એક પાત્રીય અભિનય દ્વારા જાણકારી આપવા કહશે.	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકે કરાવેલ પ્રવૃત્તિમાં ભાગ લેશે અને વિવિધ પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓ વિશે જણાવશે જ ન સમજ પડતાં શિક્ષકને પૂછી નાની ચર્ચામાં ભાગ લેશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી કરશે.	
Home Task	ક્ષમતા સિધ્ધી માટે તેમજ વધુ અભ્યાસ અર્થે ગૃહકાર્ય આપવામાં આવશે.	ક્ષમતા સિધ્ધી માટે ગૃહકાર્ય આપવું	વિદ્યાર્થીઓને ક્ષમતા આધારીત ગૃહકાર્ય આપવામાં આવશે. - વિવિધ પશુ, પક્ષી અને જીવજંતુનાં ચિત્રો ચોંટાડી સુંદર પોથી બનાવો. - સ્વાધ્યાય લખી લાવવો.	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકે આપેલ ગૃહકાર્ય કરશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી મેળશે.	

તાસની ફાળવણી: સાત તાસ (૩૫ મિનિટ)

પ્રકરણ-૯ આપણું શરીર

ક્ષમતા: 9.3.1 શરીરનાં મહત્વનાં તંત્રોના કાર્યાની પ્રાથમિક સમજ કેળવે છે. (પાચનતંત્ર, શ્વસનતંત્ર, રધિરાભિસરણ તંત્ર)

Stages	Competency No:	Competency based Content	Teacher's Activities	Students' Activities	Use of TLM
Introduction/ Checking of Previous Knowledge	7.3.1 વનસ્પતિના મુખ્ય ભાગોને ઓળખે છે.	વનસ્પતિના મુખ્ય ભાગો: મૂળ અને તેના કાર્યો થડ અને તેના કાર્યો ડાળી, પાન અને તેના કાર્યો ફળ અને તેની વિવિધતા ફૂલ અને તેની વિવિધતા	શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને વનસ્પતિના મુખ્ય ભાગો દર્શાવતા ચિત્રોની images બતાવશે અને તેનું અવલોકન કરવા કહેશે. ઉપરોક્ત નાની ચર્ચા બાદ પ્રત્યેકના જીવનની સામાન્ય ચર્ચા કરી પાઠની શરૂઆત કરશે.	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકે બતાવેલ ચિત્રોનું અવલોકન કરશે અને શિક્ષક સાથે ચર્ચામાં ભાગ લેશે.	વનસ્પતિના મુખ્ય ભાગો દર્શાવતા ચિત્રોની images મૂળ, થડ, ડાળી, પાન, ફળ, ફૂલ
Clarification of Topic	ક્ષમતા ક્રમાંક 9.3.1	આજે આપણે ક્ષમતા ક્રમાંક 9.3.1 સિધ્ધ કરીશું	શિક્ષક: તો આજે આપણે આપણું શરીર પાઠ ભણીશું એમ કહી કા.પા. પર પાઠની નોંધ કરશે.	વિદ્યાર્થીઓ પાઠની સમજૂતી માટે તૈયાર થશે.	
Competency based Teaching learning Experiences	9.3.1 શરીરનાં મહત્વનાં તંત્રોના કાર્યોની પ્રાથમિક સમજ કેળવે છે. (પાચનતંત્ર, શ્વસનતંત્ર, રધિરાભિસરણ તંત્ર)	શરીરના વિવિધ ભાગો: હાથ, પગ માથું ઘડ શરીરનાં મહત્વનાં તંત્રો: શ્વસનતંત્ર: નાક, શ્વાસનળી, શ્વાસવાહિની, ફેફસાં દરેકનું સ્થાન અને તેના કાર્યો	શિક્ષક CCBMP માટેની જરૂરી સૂચના આપી વિદ્યાર્થીઓને વિડિયો બતાવતા બતાવતા જરૂર જણાતા વચ્ચે વચ્ચે નીચે જેવા પ્રશ્નો પૂછી ચર્ચા કરશે અને વિશિષ્ટ માહિતી પણ આપશે. પ્રશ્નો: ૧. શરીરના મુખ્ય ભાગો જણાવો. ૨. આપણે શ્વાસ કેવી રીતે લઈએ છીએ? ૩. લીધેલા શ્વાસને બહાર કાઢવાની ક્રિયાને શું કહે છે? ૪. શ્વાસ લેવાની પ્રક્રિયા જણાવો. ૫. ફેફસાંનું મુખ્ય કાર્ય શું છે?	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષક સાથે ચર્ચામાં ભાગ લેશે અને નીચે જેવા જેવાબો આપશે અને વિવિધ સંસ્થાઓ વિશેની સમજ કેળવશે. જવાબ: ૧. શરીરના મુખ્ય ત્રણ ભાગ છે: માથું, ઘડ અને હાથ પગ. ૨. આપણે શ્વાસ નાક વડે લઈએ છીએ. ૩. લીધેલા શ્વાસને બહાર કાઢવાની ક્રિયાને ઉચ્છ્વાસ કહે છે. ૪. નાક વડે હવા શ્વાસનળીમાં જાય છે. શ્વાસનળીમાંથી હવા ફેફસાં પહોંચે છે. ત્યાં લોહી શુદ્ધ થાય છે અને જે	CCBMP

		<u>કેક્સાં:</u> કેક્સાં શ્વાસમાં લીધેલી હવાથી લોહીને ચોખ્ખું કરે છે અને લોહીમાં જે કચરો હોય તેન નકામા વાયુરૂપે બહાર કાઢે છે. <u>રુધિરાભિસરણતંત્ર:</u> વ્યાખ્યા, હૃદયનું કાર્ય <u>પચનતંત્ર:</u> ખોરાક પચનની ક્રિયા, મુખ્ય અંગો અને તેના કાર્યો	૬. શ્વાસ-ઉચ્છવાસમાં મદદ કરતા શરીરના ત્રણ અવયવોનાં નામ જણાવો. ૭. રુધિરાભિસરણતંત્ર કોને કહે છે? ૮. હૃદય ક્યાં આવેલું છે? ૯. હૃદય કેવી રીતે કામ કરે છે? ૧૦. પાચનતંત્રના મુખ્ય અંગોના નામ આપો. ૧૧. ખાધેલો ખોરાક કેવી રીતે પચે છે? શિક્ષક જરૂર જણાતાં ફરીથી વિડિયો બતાવશે અને વિદ્યાર્થીઓને સંપૂર્ણ સમજ આપવાનો પ્રયત્ન કરશે. આવશ્યક કા.પા કાર્ય પાણ કરશે અને વિદ્યાર્થીઓને તેમની નોટબુકમાં લખવા કહશે.	કચરો હોય છે તેને નકામા વાયુરૂપે બહાર કાઢે છે. ૫. કેક્સાં શ્વાસમાં લીધેલી હવાથી લોહીને ચોખ્ખું કરે છે અને લોહીમાં જે કચરો હોય તેને નકામા વાયુરૂપે બહાર કાઢે છે. ૬. શ્વાસનળી, શ્વાસવાહિની, કેક્સા એ શ્વાસ-ઉચ્છવાસમાં મદદ કરતા શરીરના ત્રણ અવયવો છે. ૭. હૃદય અને રુધિરવાહિનીઓથી બનેલા તંત્રને રુધિરાભિસરણતંત્ર કહે છે. ૮. હૃદય આપણા શરીરમાં છાતીની ડાબી બાજુએ આવેલું છે. ૯. હૃદય પંપની જેમ લોહીને શરીરમાં ફરતું રાખે છે અને સતત ધબકતું રાખે છે. ૧૦. અન્નનળી, જઠર, નાનું અને મોટું આંતરડું એ પાચનતંત્રના મુખ્ય અંગો છે. ૧૧. દાંતથી ખોરાક ચવાય છે જેમાં લાળ રસ ભળે છે અને તે અન્નનળી વાટે જઠરમાં જાય છે. ત્યાંથી ખોરાક નાના આંતરડામાં જઈ મોટા ભાગનો ખોરાક પચાવી મોટા આંતરડામાં જાય છે. અહીં પાણી શોષાઈને ન પચેલો ખોરાક મળ સ્વરૂપે બહાર આવે છે.	

Competency based Evaluation	વિદ્યાર્થીઓનું ક્ષમતા આધારીત મૂલ્યાંકન થશે.	ક્ષમતા આધારીત વિદ્યાર્થીઓનું મૂલ્યાંકન	શિક્ષક અહીં ક્ષમતા આધારીત વિદ્યાર્થીઓનું મૂલ્યાંકન કરવા નીચે જેવી પ્રવૃત્તિ કરાવશે અને જરૂર જણાતાં નાની ચર્ચા કરી પાઠની સંપૂર્ણ સમજ માટે પુનરાવર્તન કરશે. પ્રવૃત્તિ: વિવિધ vedio clips બતાવીને પ્રત્યેક અવયવોની ઓળખ તેમજ તેના કાર્યા વિશે પ્રશ્નોત્તરી કરશે.	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકે પૂછેલ પ્રશ્નોના જવાબો આપશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી કરશે તેમજ ન સમજ પડતાં શિક્ષકને પૂછી નાની ચર્ચામાં ભાગ લેશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી કરશે.	
Home Task	ક્ષમતા સિધ્ધી માટે તેમજ વધુ અભ્યાસ અર્થે ગૃહકાર્ય આપવામાં આવશે.	ક્ષમતા સિધ્ધી માટે ગૃહકાર્ય આપવું	વિદ્યાર્થીઓને ક્ષમતા આધારીત ગૃહકાર્ય આપવામાં આવશે. - “આટલું કરો” આપેલ પ્રવૃત્તિ Text-bookમાંથી કરો. - સ્વાધ્યાય લખી લાવવો.	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકે આપેલ ગૃહકાર્ય કરશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી મેળશે.	

તાસની ફાળવણી: સાત તાસ (૩૫ મિનિટ)

પ્રકરણ- ૧૦ હવા

ક્ષમતા: 10.3.1 આપણા જીવનમાં હવાની ઉપયોગિતા સમજે છે.

Stages	Competency No:	Competency based Content	Teacher's Activities	Students' Activities	Use of TLM
Introduction/ Checking of Previous Knowledge		પ્રવૃત્તિ: કાગળની ફરકડી	શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને કાગળની ફરકડી બનાવતા શીખવશે અને તેનું અવલોકન કરવા કહેશે. ત્યારબાદ બાળકોને પણ બનાવતા શીખવશે અને હવાના ઉપયોગની નાની ચર્ચા બાદ પાઠની શરૂઆત કરશે.	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકે બનાવેલ ફરકડીનું અવલોકન કરશે અને શિક્ષક સાથે ચર્ચામાં ભાગ લેશે.	રંગીન કાગળ, નાની લાકડીઓ, ગુંદર વગેરે
Clarification of Topic	ક્ષમતા ક્રમાંક 10.3.1	આજે આપણે ક્ષમતા ક્રમાંક 10.3.1 સિધ્ધ કરીશું	શિક્ષક: તો આજે આપણે હવા પાઠ ભણીશું એમ કહી કા.પા. પર પાઠની નોંધ કરશે.	વિદ્યાર્થીઓ પાઠની સમજૂતી માટે તૈયાર થશે.	
Competency based Teaching learning Experiences	10.3.1 આપણા જીવનમાં હવાની ઉપયોગિતા સમજે છે.	હવા: હવાના ઉપયોગો હવાનું મહત્વ શુદ્ધ હવા મેળવવા શું કરવું હવા પુરતા પ્રમાણમાં તેમજ શુદ્ધ હવા ન મળવાથી થતી તકલીફ	શિક્ષક CCBMP માટેની જરૂરી સૂચના આપી વિદ્યાર્થીઓને વિડિયો બતાવતા બતાવતા જરૂર જણાતા વચ્ચે વચ્ચે નીચે જેવા પ્રશ્નો પૂછી ચર્ચા કરશે અને વિશેષ માહિતી પણ આપશે. પ્રશ્નો: ૧.હવા આપણી આસપાસ છે છતાં આપણે તેને કેમ જાણી શકતાં નથી? ૨.આપણે કેવી હવા શ્વાસમાં લેવી જોઈએ? ૩.રસોડામાં મમ્મીને હવા કેવી રીતે ઉપયોગી છે? ૪.હવાના વિવિધ ઉપયોગ જણાવો. ૫.વરસાદ લાવા માટે હવા કઈ રીતે ઉપયોગ છે?	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષક સાથે ચર્ચામાં ભાગ લેશે અને નીચે જેવા જવાબો આપશે અને વિવિધ સંસ્થાઓ વિશેની સમજ કેળવશે. જવાબ: ૧.કારણકે હવાને કોઈ રંગ કે આકાર હોતો નથી તેનો ફક્ત અનુભવ કરી શકાય છે. ૨.આપણે શુદ્ધ હવા શ્વાસમાં લેવી જોઈએ. ૩.ગેસની સગડી સળગાવવા, કુકરની સીટી વગાડવા માટે મમ્મીને હવાની જરૂર પડે છે. ૪.શ્વાસ લેવા,સાઈકલના ટાયરમાં, પતંગ ચગાવવા માટે, ગરમી લાગે ત્યારે પંખા વાટે હવાનો ઉપયોગ કરીએ છીએ.	CCBMP

			૬. શુદ્ધ હવા મેળવવા માટે ક્યાં જવું જોઈએ? ૭. હવા શુદ્ધ ક્યારે કહેવાય? શિક્ષક જરૂર જણાતાં ફરીથી વિડિયો બતાવશે જેમાં નાના નાના હવાના ઉપયોગ દર્શાવતા પ્રયોગો છે અને વિદ્યાર્થીઓને સંપૂર્ણ સમજ આપવાનો પ્રયત્ન કરશે. આવશ્યક કા.પા કાર્ય પણ કરશે અને વિદ્યાર્થીઓને તેમની નોટબુકમાં લખવા કહેશે.	૫. હવા દ્વારા જ સૂર્યના ગરમ પવનો દરિયામાંથી આકાશ સુધી પહોંચાડે છે અને તેને ઠંડા કરી વાદળ બનાવીને વરસાવે છે. ૬. શુદ્ધ હવા મેળવવા માટે હવાખાવાના સ્થળો જેવા કે સાપુતારા, આબુ વગેરે સ્થળોએ જવું જોઈએ. ૭. જ્યારે હવમાં ઓક્સિજન પૂરતા પ્રમાણમાં હોય ત્યારે જ હવા શુદ્ધ છે એમ કહેવાય.	
Competency based Evaluation	વિદ્યાર્થીઓનું ક્ષમતા આધારીત મૂલ્યાંકન થશે.	ક્ષમતા આધારીત વિદ્યાર્થીઓનું મૂલ્યાંકન	શિક્ષક અહીં ક્ષમતા આધારીત વિદ્યાર્થીઓનું મૂલ્યાંકન કરવા નીચે જેવા પ્રશ્નો પછશે. જરૂર જણાતાં નાની ચર્ચા કરી પાઠની સંપૂર્ણ સમજ માટે પુનરાવર્તન કરશે. પ્રશ્નો: ૧. વરસાદ લાવવામાં હવા કઈ રીતે ઉપયોગી છે? ૨. હવા જોરથી ફૂંકાય છે ત્યારે શું થાય છે? ૩. અવાજ સાંભળવામાં હવા કઈ રીતે ઉપયોગી છે? ૪. સજીવો માટે હવા શા માટે ઉપયોગી છે?	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકે પૂછેલ પ્રશ્નોના જવાબો આપશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી કરશે તેમજ ન સમજ પડતાં શિક્ષકને પૂછી નાની ચર્ચામાં ભાગ લેશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી કરશે.	
Home Task	ક્ષમતા સિધ્ધી માટે તેમજ વધુ અભ્યાસ અર્થે ગૃહકાર્ય આપવામાં આવશે.	ક્ષમતા સિધ્ધી માટે ગૃહકાર્ય આપવું	વિદ્યાર્થીઓને ક્ષમતા આધારીત ગૃહકાર્ય આપવામાં આવશે. - તમે જોએલા પ્રયાગો ઘરે કરવા - સ્વાધ્યાય લખી લાવવો.	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકે આપેલ ગૃહકાર્ય કરશે અને ક્ષમતા સિધ્ધી મેળશે.	